

סוף זמן קר"ש

עש"ק תצא

9:01

עש"ק תבא 9:04

מאן דלא קרי קר"ש בעונתיה
בנדוי הוא כל ההוא יומא
(זוה"ק בלק פ"ד)

מבני עינינו התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת תצא

מס' מכות י"ח. עד כ.

פרשת תבא

מס' מכות כ: עד כב:

וע"י לימוד מס' מכות אפשי לצאת
חובת המכות וסוריום שגור שיבאו
ד' וזמנה להוציל מכל צרה וצוקה
מדברי רבינו שליט"א בסיום מס' תבא

ב"ה

שנה י"א גליון מ' (תע"ז)

תצא

ה' אלול תשס"ט

רק אחד

ולא אבה ה' אלהיך לשמוע אל בלעם ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך. לכאורה למה סיפר הכתוב כאן שלא אבה ד' לשמוע אל בלעם, והלא כוונת הכתוב לתת טעם שלא יבא מואב בקהל ד' משום ששכרו את בלעם, ולמה הוסיף שלא עלתה קללת בלעם. ונראה דהנה איתא בסוף הוריות דכאשר אמר רבי לרבי שמעון בנו אחים אומרים, שאל לו בנו מדוע אינו מוכיר שם האחרים, והשיב שהם רצו לעקור כבוד בית אביו ולקחת הנשיאות ממנו, אמר בנו שהלא לא הועילו במעשיהם וא"כ ראוי לבלתי לשנאותם, דדוקא כשהועילו מעשיהן ראוי להנקם בהם, והודה לו אביו. והנה איתא בסנהדרין דבאמת רצה בלעם לקלל את ישראל אלא נתן הקב"ה רסן בפיו לברכם, אולם אמרו שם דכולם חזרו לקללה חוץ ממה טובו אהליך יעקב אלו בני כנסיות, שנאמר ויהפוך ד' אלקיך לך את הקללה לברכה, קללה ולא קללות. וזה שאמר הכתוב, לא יבא עמוני ומואבי וגו' אשר שכר עליך את בלעם בן בעור, וכי תימא שהלא לא הועילו מעשיהן ומדוע צריכין לרחק ולשנאותם, לזה אמר ויהפוך ד"א לך את הקללה לברכה, קללה אחת בלבד נהפכה לטובה ולא שאר הקללות, וכיון שהועילו מעשי שכולם חזרו לברכה על כן לא תדרוש שלומם וטובתם.

פרשת דרכים, דרוש י

סימן טוב

כי תצא למלחמה על אויביך וגו'. יש לדקדק למה אמר כי תצא לשון יציאה, היה לו לומר כי יהיה לך מלחמה עם אויביך, ונראה שמרמז הכתוב מה שאמר ויתן בן שאול כשהלך אל הפלשתים למלחמה (שמואל א, יד) דאם הם יאמרו לנו לחכות עד שיבאו הם אלינו או לא נעלה אליהם, ופירש רש"י שאו לבם רם עליהם ושעתם מוצלחת וסכנה להלחם בהם, ואם יאמרו לנו לעלות להם, או נעלה ונדע כי נתנם ד' בידינו, כי מהפחד אשר בלבם הם יראים לוח במקומם ולבוא עלינו. ונמצא מזה דאם יוצאין למלחמה לעיר האויב, ולא שהם באים אלינו כי מתחילים לעשות כן, או בודאי נוצחין בהמלחמה. וזה שאמר הכתוב, כי תצא למלחמה על אויביך, כשאתה תצא למלחמה אליהם ולא הם עליך, אז ודאי ונתנו ד' אלקיך לפניך, כי מת לבם בקרבם ויפלו לפניכם לחרב.

באר מים חיים

כנגד ל"ט יום

ארבעים יבנו. איתא (מכות דף כב) דאף דבתורה כתיב ארבעים יבנו אתו רבנן ובערו חדא. ומלקין רק ל"ט מכות. ויש ליתן טעם על מה שבצרו רבנן חדא, דהנה מבואר במדרש ארבעים יבנו כנגד ארבעים יום שהיה משה בהר לקבל את התורה והוא עובר על התורה לפיכך ילקה ארבעים. והנה לדעת ר"ע בו' סיון ניתנה תורה, ולמחרת דהיינו ח' סיון עלה משה בהר, ובט"ז תמוז כלו הארבעים יום שהרי ב"ז תמוז בהשכמה ירד ושבר הלחות. וצא וחשוב כ"ג דסיון וט"ז תמוז הרי ל"ט. והא דתורה ניתנה בו' סיון הוא משום שמשא הוסיף יום אחד מדעתו. נמצא שוללת זה היתה

התורה ניתנת בו' סיון והיו מ' יום שלימים. ולכך בתורה שקדמה לעולם וקדמה להוספת משה יום א' כתיב ארבעים יבנו כנגד המ' יום שהיה לו להיות בהר, אבל רבנן דהיינו משה ותלמידיו שהחליטו בו' סיון תנתן התורה, ולדידהו לא היה משה בהר רק ל"ט יום, לכך בצרו חדא ומלקין רק ל"ט.

יערות דבש

כמה חמורה תחלת עבירה

וכל ישראל ישמעו ויראו. והקשה בכלי יקר דלכאורה פרשה זו היא הוראה ולימוד לבנים שלא ימרו נגד אביהם ואמם, וא"כ הו"ל וכל הבנים ישמעו ויראו וגו', ולמה אמר וכל ישראל וגו'. וי"ל הכוונה דהנה אמרו חכמינו ז"ל בן סורר ומורה נידון על שם שסופו להגיע לידי עבירות חמורות, ואף שעדיין אין הוא מחויב מיתה מצד מה שעשה עתה, מ"מ אמרה תורה ייהרג לפי שאותו הדרך שהוא הולך תביאאו לידי עבירות שחייב עליהם מיתה.

ומכאן יקחו מוסר כל ישראל ותאחזם רעדה ופחד בראותם עד היכן הדברים מגיעים, כמה חמורה תחלת העבירה שציווה הכתוב להרוג בן סורר ומורה מפני מה שעתידי להיות בסופו של דבר, וכל ישראל אף הגדולים ישמעו ויראו להתבונן בדרכיהם הזוהר מחטוא אפילו בדברים קלים כי זה הדרך מביאה לידי עבירות חמורות, וא"ש כי אזהרה זו לכל ישראל נאמרה.

דברי יואל ללשבת שובה, אות ג

מצוות בפועל ממש

כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלהיך בידך ושבית שבי. ויתבאר על פי מה שכתב א"ו וללה"ה בישמח משה (פי' תצוה) לפרש מאמרם (הגיגה יד): אחר קיצץ בנטיעות, דהנה היראה והאהבה והדביקות היא התכלית של התורה והמצוות, כי האהבה והדביקות הוא השרוש וכל המצוות הם הענפים, ומכל מקום מחויבים לעשות כל המצוות גם אחר שבא למדריגת הדביקות, כי לא יצויר לאחז בהשרוש רק מי שאחז בהענפים בכל כוחו, והנה אלישע אחר שנכנס לפרדס והשיג ענף הדבקות האמיתי, פרק מעליו על התורה והמצוות באמרו שכבר הגיע לתכלית המבוקש מהתורה והמצוות, והיינו קיצץ בנטיעות, שאמר שאין לו שום צורך בענפים כיון שהגיע לשרוש, וזהו אפיקורסות ומינות גמור, על כן נתעה ונטרד לחרפות, עכ"ל. ובוזה יתפרש מאמר הכתוב, כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלהיך בידך ושבית שבי, כי מבואר בוזה חדש בפרשתן (דף צו) על אויביך דא יצר הרע, דאיהו שנאיה דבר נש, כאמרם ו"ל (סוכה ב). שלמה קראו שונא. ולזה נאמר כי תצא למלחמה על אויביך, פי' כאשר תצא להלחם עם היצר להדיחך מדרך הטובה והישרה, ונתנו ה' אלהיך בידך, פי' שתזכה לכבוש ולנצחו אלא באמצעות מצוות מעשיות הנעשים בידך, אבל באהבה ודביקות לחוד מבלי קיום המצוות בפועל המעשה אי אפשר לעלות בסולם העולה בית אל במעלות הקדושה.

בך משה

חודש אלול

תשובה באולו כאילו לא חטא בכל השנה

כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא נקי יהיה לביתו שנה אחת (כד, ה). הנה הספרים הקדושים מביאים כי מכל עבירה שאדם עושה נברא ממנו קטיגור אחד, וביום הדין באים ומקטריגים על האדם לפני ב"ד של מעלה, ומשום זה יש לאדם ביום הדין מלחמה קשה על המקטריגים, והנה מי שעושה תשובה בחודש אלול, כאילו לא חטא בכל השנה. וזה אומר הכתוב, כי יקח איש אשה חדשה, שמחדש מעשיו שעושה תשובה בחודש אלול שהיא מזל בתולה, לא יצא לצבא העבודה עם המקטריגים ביום הדין, כי נקי יהיה לביתו שנה אחת כאילו לא חטא בכל השנה.

אור פני יהושע

השטן אינו מקטר בחודש אלול

בטור אורח חיים (סימן תקפ"א) כתב טעם לתקיעת שופר בחודש אלול, כדי לערוב השטן. כונתו, דעיקר עירובוב השטן הוא מפני התשובה, כי השופר מעורר את העם לתשובה, וכיתעורר העם לתשובה שלימה מיד נגאלין, כמאמר רז"ל (סנהדרין צז): כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, ובפרט אם נתעורר על ידי השופר, שאז יתעורר השופר של מעלה, שעליו נאמר והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וכו' וינערו הרשעים מן הארץ. וזו שהשטן בהיל ומעוררב מפני תקיעת שופר, מפחדו שיתעוררו העם בתשובה, ויתעורר השופר של מעלה, ויהיה היום אותו היום שנאמר עליו והיה ביום ההוא וכו', ומרוב פחד הוא מעוררב ואינו יכול לקטר כל חודש אלול.

אור לישירים, להגאון הדרשן ר' זרח איידליץ ז"ל, דרוש י'

כל שעה חשוב כמו יום

אספרם מחול ירבון הקצותי ועודי עמך (תהלים קלט, יח). הוא חסד השם יתברך שמחשב ימי אלול, כל יום שהוא י"ב שעות, שעה אחת ליום, והם ימי קודש המכפרים על ימי חול, והיינו אספרם מחול ירבון, שימי אלול ירבון על ימי החול של כל השנה, וזה שתקנו בסליחות לעמוד קודם היום, כדי שירבו יותר מימי החול, הקצותי פירש"י שמקיצין מן השניה, ואמר, ועודי עמך, שהיא לשון תוספות, שע"י תוספות הלילה, ירבון יותר על ימי החול.

פנים יפות, פר' אחרי

כתב באגרא דכלה (פ' שופטים) שיש בכ"ט ימי אלול **תריצ"ו** שעות שממתיקין **הצרות**, ו**בוצ"ת** ה' דרכי איש גם אויביו וכו' (משלי טז ז), ע"ש. ויתכן לומר שעל זה שאנו מתפללים, ויהי החודש ה"ה, חודש אלול שיש בוה תריצ"ו שעות, על ידי שנמלא החודש הזה יהיה סוף וקץ לכל **צרותינו**, שתכלה שנה וקללותיה, ויהיה ברצות ה' דרכי איש שיהיה עת רצון לנו ולכל ישראל, ועל ידי זה יהיה תחלה וראש לפדיון נפשינו.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

היקולא דידיקיא

הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע
י"א אלול

אביו של הרה"ק, בקוראי שמו רבי אברהם אבא שפירא משקלאב, זכה לבן צדיק וקדוש כמותו, אשר צדיקי בית קארלין אמרו: "נשמה גבוהה כנשמת רבי פנחס מקאריץ יורדת לתיקון העולם אחת לחמש מאות שנה", כפי המסופר זכה לכך משום מעשה שהיה, בוקר אחד כשהיה בדרכו לבית הכנסת, פגע בו ערל אחד ובידו חתיכת זהב שמצא בקרקע. בידועו את יושרו, אמר לרבי אברהם אבא, כי הוא מעדיף למכור לו את הזהב במחיר הקרן, מאשר לשאת ולתת עם הסוחרים העלולים לרמותו. רבי אברהם, שנהג לא לדבר מאומה קודם התפלה, רמז לו לשוב אליו אחר התפלה, אך בינתיים מכר הערל את גוש הזהב לאיש אחר. באותו לילה נגלה אליו בחלומו אביו וסיפר לו כי רעש גדול היה בשמים על שלא שינה ממנהגו הטוב בעבור בצע כסף, ובזכות זה יוולד לו בן אשר יבהק אורו כזהב בכל העולם.

בקשר לזה ידוע הסיפור, כי באחד הימים פרצה שריפה שכליתה את כל ביתו של רבי אברהם אבא, זוגתו מיאנה להנחם, לא על אבדן הרכוש דאבה, אלא על מגילת היוחסין המפוארה שעלתה בלהבות ואיננה. בעלה רבי אברהם הרגיע אותה באומרו: "בן יוולד לנו, וממנו יתחיל יחוס חדש למשפחתנו... בשנת תפ"ה נולד להם בנם, ויקראוהו "פנחס" ע"ש זקינו רבי פנחס משקלאב.

תלמיד הבעש"ט הקדוש זי"ע

רבי פנחס נחשב "תלמיד חבר" למרן אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש זי"ע, מסופר, כי היה אצל הבעש"ט רק שלש פעמים, וקיבל ממנו שלשה דברים, וגם הבעש"ט קיבל מרבי פנחס שלשה דברים, על אף צעירותו בימים. על אחד מביקוריו אצל הבעש"ט סיפר בעצמו. היה זה בעקבות סערה קשה שבשבילה שטפו גלי הים עיר שלימה ששכנה על החוף, במוחו של ר"פ חלפה מחשבה, כי היות שהים שטף דוקא את אותה עיר ששכנה על החוף, הרי שבכל זאת יד הטבע מעורבת באסון זה, רבי פנחס התחרט מיד על מחשבה פסולה כזו, שהיה בה חסרון אמונה בהשגחת פרטיות, ופנה אל הבעש"ט שיעיל לסלק ממנו מחשבה זו, ואכן הבעש"ט סילק ממנו את רישומה של מחשבה זו לחלוטין.

לעמות זאת אמר רבי פנחס: "כיוונת האכילה יודע אני כמו הבעש"ט" (אמר"פ סיפור ז), כן היו דברים שרבי פנחס לא קיבל בהם את דעתו של הבעש"ט. למשל, בענין הנחת תפילין לבחורים בחול המועד, הבעש"ט היה מורה שלא להניחם, ורבי פנחס טען שעדיף להניחם על תנאי (אמר"פ שער סדר היים מאמר מד). גם מנהגו באמירת תהלים היה שונה ממנהג הבעש"ט, הבעש"ט הנהיג לסיים את כל התהלים מידי ערב ראש חודש, ורבי פנחס הנהיג גם הוא לסיימו פעם בחודש, אך לאו דוקא בערב ר"ח. הדבר היה חשוב כל כך, עד שתלמידו המובהק רבי רפאל מבערשיד הורה, לאחד שנהג לסיים את התהלים בערב ר"ח, לשנות את מנהגו, ולסיים את התהלים ביום אחר, כי כך הוא מנהג

כי מחלת אביהם באה בגלל מאכל קטני? שקטרגה על כך שרבי מיכלע מתנזר ממנו, כשחזרו לזלאטשוב לבית אביהם הרגיש הוא הקדוש כי ביקרו בקאריץ, בסופו של דבר קיבל רבי מיכלע אות מן השמים על גדלותו של רבי פנחס ושמע לעצתו (ליקוטי אמרי"פ סיפור עח).

אך היו צדיקים שבאו בצל קורתו לשמוע לקח מפיו, והוא סירב לקבלם לתלמידיו, כמו שאמר פעם לרבי אורי מסטרעליסק שדפק על דלתו: אינכם שייכים לשרוש נשמתי (אמרי קדוש). דבר דומה אירע לרבי ליב מטרעקסין מאהליב (המכונה רבי ליב בעל היסורים).

עבודת האמת

אחד מעיקרי יסודות העבודה בחדרו של רבי פנחס היה עמוד האמת, כי עליה ישכון שליש העולם, דורש היה כי "שקר צריך להיות חמור כמו עריות", ו"כשיהיה שקר חמור בעולם כמו עריות, בודאי יבוא משיח". אפילו על דיבור בלשון גוזמא הקפיד מאוד.

חמש מעלות מנה רבי פנחס למידת האמת, וכנגדן חמש חסרונות לשקר: א. המדבר אמת מאריך ימים, ואילו השקרנים מתים בחצי ימיהם. ב. דוברי אמת אינם נופלים למשכב. ג. דובר אמת יכול לעבור בכל העולם ואינו מתירא משום דבר. ד. לדובר אמת לא תארע גניבת ממון. ה. את השקרנים הגדולים מטרידים הרהורי עבודה זרה.

(אמר"פ שער אמת ואמונה מאמר ז).

בעת צרה בטח רבי פנחס בכוחה של האמת ואמר: "בשעת המגיפה לא עלה על ראשי שום מורא מחמת עצמי, כי ידעתי שאין אני אומר שקר, אבל אותן השקרנים נפלו כמו קש". (שם מאמר ז).

פעם בא הרה"ק בעל התניא זצוק"ל אל הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זצוק"ל, אמר לו הרה"ק מקאריץ זצוק"ל, ששבע שנים עבד להכיר מה הוא שקר, ושבע שנים להרחיק את השקר, ורק אח"כ עבד עוד שבע שנים לקנות לעצמו את מדת האמת. אמר לו בעל התניא זצוק"ל, שדרך זה קשה מאוד והוא שייך למלאכים וליחידי סגולה, אולם אני סובר שצריכים מקודם לקנות את מדת האמת, ורק אח"כ להרחיק את השקר. (ליקוטי מאורי אור פ' שלח, ועי' גליון שלח תשס"ג מדור מעיין מבית ה').

בספה"ק על הגאולה ועל התמורה מביא רביה"ק זצוק"ל מימרא בשם רבי פנחס: כל עוד שיש באדם המידה של שקרנות לא יועיל תשובתו גם על שאר עבירות, דכיון שנתרגל במידה זו, בודאי גם תשובתו אינה אמיתית.

פעם שאלוהו כיצד יתנהג האדם ששגג ונכשל בשקר, השיב, כשאדם אמר דבר שקר בשוגג, צריך לחזור לאותו אדם שדיבר עמו ולומר לו: שקר דיברתי, רק כך הוא.

פעם פנה אליו רבי נחום מטשערנאביל בשאלה: רבי, אתם מזהירים מאד שלא לדבר שקר, איך יש לנהוג כשצריך לתנוך שלום ולעשות שלום, השיב: כדי לעשות שלום אני אומר עוד יותר אמת ואני עושה שלום.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הרב ז"ל, ועלינו לנהוג כמותו (אמר"פ שער סדר היים מאמר קיח).

החבריא הקדושה

בזמן מאוחר עבר רבי פנחס לגור לפולנאה, שם שימש כמלמד, כדרכו הצניע את מעשיו ואנשי עירו לא עמדו על גדולתו ורוממותו, צדיק אחד היה בעיר שהכיר את גדולתו, הלא הוא רבי ליב המכונה: "המוכיח מפולנאה", מגדולי החברייא של הבעש"ט, פעם התפעל כל כך מדבר תורה ששמע מפי רבי פנחס, עד שקרא עליו בהשתוממות: "רוח אלקים דיבר בו".

בן שני הצדיקים נקשרה ידידות עמוקה, ואף פעם אירע שהחזיר רבי ליב את רוחו של ר"פ, כשנפלה עליו הדלת הכבדה של המקוה ומחצה אותו למות, רבי ליב נשא עיניו למרום ואמר: "רבונו של עולם, אם תשוב את נשמתו של אברך זה, הנני מבטיח לך ממנו הרבה נחת...". מפולנאה עבר ר"פ לקאריץ, שם ישב על התורה ועל העבודה מתוך הדחק, את כל ימות השבוע נהג לבלות בביהמ"ד, כשהוא מסתיר את גדלותו בתורה, עם זאת היו אנשים שכבר אז בקשו את ברכתו ונושעו על ידו.

מסופר על שני צדיקים שבאו לקאריץ לתהות על קנקנו שלרבי פנחס "האברך הצעיר שהרהיב להנהיג יהודים": האחד הוא רבי שמואל מקאמינקא, [מהיכל הבעש"ט], שכאשר ראה את רבי פנחס אומר הכל יודוך בתפלת שחרית של שבת, אמר בהתלהבות: ראיתי שהתקשר כל הנבראים שבעולם, וכולם הודו עמו להשי"ת (אמר"פ סיפור עח).

השני היה רבי ישעיה מדינאוויץ, שלא ניהל עדה בעצמו, והיה הולך לבקר אצל כל צדיקי הדור, מסופר, כי בליל שבת שמעוהו מתרעם לעצמו ואומר: שיאריך ימים, גם אנתנו הכרנו קצת את השי"ת, אך בסיומה של השבת שיבא את רבי פנחס מאד, ואמר שאין כמוהו (אמר"פ סיפור כב), לימים היה רבי ישעיה לתלמידו וקיבל ממנו את האגרת הידועה, שנדפסה באמרי פנחס בסופו.

רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב היה בתחילה חלוק עם רבי פנחס, על שהנהיג את אנשיו לשתות מעט יי"ש ומעט מי דבש, ורבי מיכלע היה מונע מכך, ואמר, שאפילו מעט מבלבל המוח מעבודת השי"ת, אבל אחר כל היה אוהבו מאוד (אמר"פ סיפור כא).

פעם חלה הרבי ר' מיכלי ונסעו בניו הקדושים בלי ידיעתו אל עבר קאריץ לקבל פני רבי פנחס לבקש עצה לרפואת אביהם, אמר להם רבי פנחס

כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין
לדין ובין נגע לנגע דברי רבות בשעריך וקמת ועלית
אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו. וכתב בדגל מתנה
אפרים בביאור פסוק זה, כי יפלא ממך דבר למשפט,
ותרגמו ארי יתכסי, רמז על ראש השנה יום הכסא
כמאמרם ז"ל (ראש השנה ה). איהו חודש שהלבנה
מתכסה בו, ואז משפט לאלקי יעקב, עיי"ש. וא"ז זללה"ה
בייטב לב מפרש הכתוב על מצות תשובה, כי יפלא ממך
דבר למשפט, היינו דבר הצריך למשפט של מעלה, הוא
מצות תשובה בצורך טרם בא המשפט השופט בין דם לדם
וגו', בשביל דברי ירבות בשעריך, היינו ריב ומלחמת היצר
אשר בשעריך, וקמת כלומר ממתך ומשנתך ומתדמתך
של כל השנה, ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו,
הוא בית הכנסת ובית המדרש וכמ"ש חז"ל (קידושין ל):
אם פגע בך כו' משכחו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח,
ועוד זאת תעשה ובאת אל הכהנים הצדיקים וכו' ודרשת
והגידו לך את דבר המשפט, דבר הצריך למשפט, ושמרת
לעשות ככל אשר יורוך, עיי"ש בדבריו. ואף אגן נימא בה
מילתא בעמדנו בחודש אלול, החודש שהוא מיוסד
לתשובה ותיקון המעשים, בו יתבונן האדם וחשב עם
קונו באיזה מצב הוא עומד בעבודתו ית"ש יראת שמים
ויראת חטא, לפשפש ולמשמש במעשיו אם היו כראוי
והתבונן במשך השנה שעבר, כי הזמן מסוגל לתשובה, וכמו
שכתב באגרא דכלה (לבין המצרים) על אמרם ז"ל (ברכות
סא:): אחורי ארי ולא אחורי אשה, כי מזל אב הוא אריה
ומזל אלול הוא בתולה, ובא לרמז שישבו בתשובה אחורי
ארי תיכף אחר מזל אב והיינו בחודש אלול, ולא ימתין
אחורי אשה אחר מזל אלול בתולה, עכ"ל.

ונקיים לפרש מה שאמר בסוף פרשת וירא, כאשר
הלך אברהם אבינו לעקוד את יצחק בנו על גבי המזבח,
כתיב (בראשית כב ד) ביום השלישי וישא אברהם את עינו
וירא את המקום מרחוק, ובמסורה ב"פ מרחוק, דין, ואיך
(ישעיה לב ב) מרחוק ה' נראה לי. וא"ז זללה"ה בקדושת
יום טוב (לראש השנה אות א) ביאר בזה, כי באמת צריך
להבין מזה הנסיון הגדול אשר רצה אברהם אבינו לעקוד את
בנו יחידו על פי ציווי הבורא ב"ה, והלא אחד היה אברהם
שכבר נתנסה בנסיונות רבות ועמד בכולם, ומסר נפשו וגופו
על מזבח אהבת הבורא, ואם פקד עליו ה' לשחוט את יצחק
בנו, אין ספק כי לא בא בקרבו שום אהבה לבנו, וזלת רשפי
אש שלהבת אהבת השי"ת בער בקרבו, ואין שום חידוש כי
בכל לבבו ונפשו חפץ לעשות רצון קונו, ומזה החידוש
הגדול הזה בנסיון העקידה, אתמהא.

אמנם הכוונה כי מאד עמקו מחשבות השי"ת בזה,
כי הוא חוקר לב ובוחר כליות אותו צדיק אברהם אבינו,
ולפניו נגלו מצפוניו לבו כי נקל לפניו לעשות רצונו לשחוט
את בנו כנאש יצוה אותו, ולא יתהוה זה כלל לנסיון, אחר
שכבר נתנסה בנסיונות אחרות והקדיש עצמו כולו לה',
אבל יען כי רצה השי"ת לזכות אותו ואת זרעו אחריו
לדורות עולם בנסיון גדול אשר לא נהיה כזאת מלפנים, על
כן עשה הקב"ה ולקח מאברהם אבינו כל מדרגותיו אשר
היה לו מקדם, למען ישרא כמו איש פשוט אשר מתחיל
רק עתה לעבוד את הבורא, ולאיש כזה בודאי הנסיון
גדול מאד לשחוט את בנו יחידו אשר נולד לזקנותו, ועל
כן באמת תגדל נסיון העקידה עד להפליא. וזהו ביאור
המסורה, וישא אברהם את עינו וירא את המקום, הוא
הקב"ה שנקרא מקומו של עולם (ב"ר פס"ח ס"ט),
מרחוק, שהרגיש בעצמו כי אבד מדרגותיו וקרבתו
להשם יתעלה, ויגיד עליו רעו במסורה מרחוק ה' נראה
לי, ר"ל דאין הכוונה על מקום העקידה, רק על השי"ת
שנרמה לו מרחוק ואין קרוב אצלו בדעת ובהשגחת
שלימות ובאהבה דבוקה ככתחילה, ובאמת כל זאת סיבב
המסבב למען הגדיל כל הנסיון, עכד"ק. (ועיין בעבודת
ישראל ס"פ וירא).

דברות קודש

מכ"ה מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת שופטים שנת תשס"ט לפ"ק

נתפרסם עיי"ש ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ובזה ביאר כ"ק מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (ראש
השנה אות לו) המדרש (ב"ר פנ"ה ס"א) והאלקים נסה את
אברהם, כתיב (תהלים סו) נתתה ליראיך נס להתנוסס,
נסיון אחר נסיון. פ"י כי לעת כזאת שראה אברהם אבינו
ע"ה שנפל מכל מדרגותיו ונשאר כאיש פשוט, וראה
שפלות מצבו היאך שכרנו נתרק פתאום מהקדושה,
בודאי שערדה ופחד אחותו, אמנם אף על פי כן לא נפל
בדעתו ולא נתייאש, ואדרבה עוד הוסיף אומץ והתחזק
בכל כחו לעשות רצונו ית"ש, וזה בעצמו היה לו נסיון
גדול שלא נתייאש בשפלות מצבו, וזהו נסיון עוד יותר
גדול מעצם נסיון העקידה, וזה שאמר המדרש נסיון אחר
נסיון, שהיה כאן שתי נסיונות, בראשונה זה הנסיון מה
שנלקח ממנו המדרגות, וגם נסיון העקידה, עכ"ל.

ובכ"ק מרן אדמו"ר זללה"ה בדרך משה (מאמר יודעי
תרועה אות כג) העיר להבין טעם הדבר שלקח הקב"ה
מאברהם אבינו כל מדרגותיו בשעת העקידה, ולכאורה
הלא לפניו נגלו כל תעלומות שאברהם אבינו עשה רצונו
בלבב שלם בכל אופן שהוא, וכמו שהעיד עליו הכתוב
(נחמיה ט ח) ומצאת את לבבו נאמן לפניך, ומדוע איפא
הוצרך לקחת ממנו כל מדרגותיו כדי להגדיל זכותו. אך
מודעת זאת דברי הרמב"ן ז"ל (פ' לך) שכל מעשה האבות
היו הכנה ופועל דמיוני לדורות העתידות, ולפי זה י"ל
שהיה בזה כוונה עמוקה, כי הקב"ה צופה ומביט עד סוף
כל הדורות שיגיע זמן כזה בעקבתא דמשיחא שהיו בני
ישראל בשפל המדרגה, אין דורש ואין מבקש, ואין אתנו
יודע עד מה לכיין בתפלות ובתקיעות כראוי וכנכון, ואיך
תתקבל עבודתם הנעשה באופן פשוט בלי מדרגות וכלי
כוונות, ועל כן לקח הקב"ה מאברהם אבינו כל מדרגותיו,
והיה בשעת העקידה כאדם פשוט, וכזה הכין ופעל לדורות
העתידות מעשה אבות סימן לבנים לקבל התפלות
והתקיעות אף בזמן שיהא עבודתם באופן פשוט בלי
כוונה נכונה, בלי כוונות וכלי מדרגות, כשם שנתקבלה
עבודתו בשעת העקידה בכוונה פשוטה בלי שום מדרגות
וכוונות עליונות, עכ"ל.

ומזה יש לנו ליקח מוסר לחזק את נפשנו לעבודתו
ית"ש, גם בזמן שהאדם נופל ממדרגותיו, שחלילה וחלילה
לא יתייאש עצמו מן הרחמים, ומרן דו"ז זללה"ה בשו"ת
דברי יואל (א"ח ס' ל"א) השיב לאחד ששאל בנידון
מצבו המר והנמנה שנסחל ל"ע בחטאים מרים, ושואל
ומבקש לפתחו לו פתח התשובה, והשיב לו מרן דו"ז
זללה"ה במכתב קודש, מה שכתב שהוא כבר אחר היאוש,
וממחשבה זו ירחק יותר מן הבורח מן הארי, כי כבר
מבואר בספ"ק כי מי שאינו מאמין שהקב"ה מוחל
למכעיסיו אף שהכעיסו עד אין שיעור, מברך ח"ו בכל יום
לבטלה חנון המרבה לסלוח, כי הבורא ית"ש הוא מרבה
לסלוח, עיי"ש. ומזה יש להתחזק כי לכל אדם מיישראל
באיהו מצבה שהוא יש לו תקה בתשובה, רק שצריכים
לעשות הפעולה הראויה לזה, והיינו עזיבת החטא וחרטה
מעומקא דלבא על העבר המעשים רעים שעשה, וקבלה על
להבא שלא ישוב לסלה עוד, וכמבואר באריכות בשו"ת
נודע ביהודה (מהדו"ק או"ח ס' ל"ה) שאין התענית רק
דבר טפל לתשובה, אבל עיקר התשובה הוא עזיבת חטא

ויודי דברים בלב נשבר, חרטה בלב שלם, התקרבות
והתלהבות לאהוב את הבורא, והיינו תשובה שישב אל ה'
וירחמהו, וישב אל ה' היינו שידבק בו, אבל שאר דברים
תענית וסגיונים אינם עיקרים, עיי"ש.

ובדרך זה יש לפרש המדרש (הובא באהבת דוד
להחיד"א פ' וירא) בשעה שעקר אברהם אבינו את יצחק
בנו אמר להקב"ה תן לבני עשרת ימי תשובה, וצ"ב. ולפי
דרכינו הכוונה על פי מה שנתבאר כי נסיון העקידה היה
נסיון אחר נסיון, שגם לאחר שפלא ממדרגותיו על כל זה
לא התייאש אברהם אבינו עצמו מן הרחמים, ולזה ביקש
אברהם אבינו תן לבני עשרת ימי תשובה, וממנו ילמוד
האדם מוסר השכל, שאין לך דבר בעולם כיאוש, ובאיהו
מצב שימצא האדם תמיד יש לו מבוא לחזור בתשובה.

והנה כ"ק מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (הושענא
רבה עמוד שפט) ביאר הגמרא בסוף מס' סוטה דמפרש
ואזיל גורל שפלות הדור בעיקבתא דמשיחא איך שיהיה
פני הדור, ומסיים ועל מי יש לנו להשען על אבינו
שבשמים, ולכאורה קשה דמשמעות הדברים יגיד דרך
במצב השפלות הגדול ההוא אין לנו על מי להשען אלא על
אבינו שבשמים, והוא תמוה דכי בזמנים אחרים כשלא היה
מצב הדור שפל כל כך היה לנו על מי לסמוך כבלעדי
מצב הדור שפלים. אך ביאור הענין דחז"ל התנבאו בזה ברוח
קדשם שיבואו ימים אשר לא יהיו עוד לישראל צדיקי אמת
להעתיך בעד בני ישראל, ולזה אמרו אין לנו שום עצה
אחרת אלא להשען על אבינו שבשמים שהוא יסייענו
ויושיענו, כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול,
עכ"ל. ובדברי יואל (ליו"כ עמוד שכט) האריך בזה, כי
מלפנים זאת בישראל היו תמיד צדיקים שהיו ממליצים
טוב בעדינו לפני מלכי המלכים הקב"ה אבינו שבשמים,
אמנם בימינו אבדנו את כל אלה, המה הלכו למנוחות
ואותנו עזבו לאנחות, האמנם את הכל אבדנו, אבל את ה'
אלקינו לא אבדנו, ה' אלקינו הוא חי וקיים, והוא נשאר
עמנו לעולם, עיי"ש בדבריו. וכבר הזה י"ל גם באברהם
אבינו, שבוזה הזמן אשר ראה עצמו שאבד את כל
מדרגותיו, עם כל זה בטח לבו בה', כי את השי"ת לא אבד
ממנו ח"ו, ולכן הגם שהוא מצד עצמו לא יוכל לעמוד
בנסיון, אמנם השי"ת כל יכול הוא ויעזור לו באותו מצב
שהוא כדי לעמוד בנסיון.

וזאת תורת המסורה, וירא את המקום מרחוק, כי
אברהם אבינו בשעת העקידה ראה עצמו במצב קשה ומרה
עד מאד, שאבד כל המדרגות והרגיש עצמו מרוחק מכל
וכל, אך עם כל זה לא התייאש עצמו, וידע שאף אם אבד
הכל, מכל מקום את הקב"ה לא אבד, ולו"א מרחוק, אע"פ
שאני מרוחק מכל המדרגות, עם כל זה ה' נראה לי, כי אתה
עמדי, ובאיהו אופן ומצב שהוא עומד השי"ת יאה בעזור,
וע"ז זה התפלל אברהם אבינו אחר מעשה העקידה,
ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה אשר יאמר היום
בהר ה' יראה, היינו שמכאן יתחזק בני ישראל עד סוף כל
הדורות, דאף אם אוכדים כל המדרגות, עם כל זה את
הבורא יתברך אינם אוכדים, כי הוא אל חי וקיים, הוא אין
סוף ומדותיו אין סוף, וכיון שהוא רחום ותנון אין סוף
למדותיו ית"ש והוא חנון המרבה לסלוח לכל אחד ואחד
באיהו מדרגה שהוא, ולזה אמר אשר יאמר היו"ש, דא
ראש השנה (זה"ק בא דף לב:), היינו בזמן שיבקשו
לעסוק בתשובה, בהר, היינו אשר גם אם חלילה הלכו
מקורם אחר עצת היצר הרע הנקרא הר (סוכה נב), ונעשה
על ידם הר של עבירות חס ושלוש, עם כל זה ה' יראה,
השי"ת נמצא עמהם, כי השוכן אהם בתוך טומאות כתיב
(ויקרא טו טז), ולא אבדנו אותו בשום אופן, וכמ"ש החתם
סופר בצוואתו יש לנו אב זקן הוא לא נשתנה והוא לא
יחד ממנו נדח.

(המשך בעמוד הבא)

צפניו הלכה

ביורו הלכות, מרדך ונסדור ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל
והיו למראת עינו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א
להערות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

המשך מכתבים שנתקבלו במערכת

- 1 -

בענין לעבור סמוך לספרינקלער שמתיו עליו קצת מים

לכבוד המערכת בשבילי הלכה.

ראיתי מה שכתבתם בגליון דפר מטר"מ דמותר לעבור במקום ספרינקלער מתיו מים מפני שהוא דרך ללכוך. לענין מאוד קשה לומר דזה הוה דרך ללכוך, דלא דמי למנגב ידיו במפה דהתם וזהמת הידים עובר במפה וזה הוה גם כשעובר במים עם בגדיו, וגם יש לומר כמו שכתוב הרא"ש דבעובר במים עם בגדיו נגדיו מתלכלכים מן המים אבל כאן כשאיה טיפין ניתזין על הרעשוואלקע או הטלית איה שייכות יש למים לגופו, וגם דהוה מים צלולים משא"כ בנהר. אולם חשבתי דאפשר ידש להתיירו מטעם דהוה רק מעט מים ואינו מתכוין ללבו ואין דרך כלל להחשיב ליבון משהו בבגד גדול כמי"ש בקונטרס אחרון סי' ש"ב ס"א ו"ע עיי"ש.

י. ק. וויליאמסבורג

נ. ב. דרך אגב מה שכתבתם בגליון של פסח דמצטרפין גם החללים שבתוך הפת וציינתם בקובץ בית וועד לחכמים עמוד רס"ז תמונה דאפס קצתו תראה וכולו לא תראה דשם במאמר הקודם בעמוד רכ"ו מסיק הדנקבים בודאי שא"א לצרף.

תשובת המערכת: לפי הראיה מדברך שהבנת ש"דרך ללכוך" נקרא באופן שהפעולה ששעשה עכשיו מולכלך הבגד בפועל והיינו כגון שמקנה ידיו במפה, שאין נתלכלך המפה ע"י מים אלו שאינם נקיים משום שמועריבים עם יצעת אדם, וכן בעובר עם בגדיו בתוך נהר מתלכלך הבגד מיעת אדם או ממי הנהר שברדך כלל הם מלוכלכים, משא"כ במים הנתזים עליו מספרינקלער שהמים זכים וצלולים, וגם הויעה אינו מגיע עד מלובושיו העליונים, לא מיקרי דרך ללכוך אע"פ שהאדם לבוש עם הבגדים.

אמנם לפע"א אין זה נכון, אלא "דרך ללכוך" נקרא מה שגשרה עם מים באופן כזה שאינו דרך נקיון, דהיינו שאם רוצה נקות הבגד, לעולם לא ישרה אותו על דרך זה, [מפני שאין הבגד נתקנה ע"י כיבוס באופן זה דנעשה מלוכלך מהויעה וכו']. וע"כ מה שגשרה עם מים בשעה שהאדם מלוכש בהם, מקרי דרך ללכוך אע"פ שמי הנהר הם זכים וצלולים, וכלשון התוס' ישנים (יומא ע"ג: ד"ה עובר) "ועוד מצא רבי מוגה בספר הישר, דלא אמרינן שרייתו זהו כיבוס בדבר שהוא ענין ללכוך, כמו ספוג ואלונגית וקיתוח ידים במפה, וכמו כן זה [העובר במים עם בגדיו] אינו אלא דרך ללכוך שהולכים במים לבושים ואין שריי' זו דרך נקיון וליבון וגם אינו מתכוין לנקות ולהסיר הטינוף על ידי המים, ופעמים שמתלכלך עוד בכך ע"כ, וענין זה הוא לשון הרא"ש (יומא פ"ח ס"ד) ושאר ראשונים, ומבואר מזה דדרך ללכוך הוא משום "צורת הכביסה", אף שיתכן שעכשיו מתקנה הבגד מזה, ותו, דהא מסיים דפעמים שמתלכלך עוד בכך, אלמא דיש פעמים שאינו מתלכלך בכך ואפ"ה מיקרי דרך ללכוך, משום דכיבוס בצורה זה [כשהאדם לבוש בהם] מיקרי דרך ללכוך, והטעם מסתבר משום שע"פ רוב מגיע עכ"פ קצת יזעה לכל הבגדים, וע"כ הוה דרך ללכוך, ודרך נקיון הוא כשאינו לבוש בהם ושגרה עם מים צלולים.

ומה שכתבתם להתייר מטעם אחר עפ"י הקונטרס אחרון דמעט טיפין בבגד גדול מותר, דברך נמונים, אך אם באנו להתייר רק מטעם זה הו' ענין שהיה שמים יתמיר על עצמו [וכדברי התניא שם] וע"כ כתבנו היתיר שהוא דרך ללכוך ובציוריה שני הדברים בודאי שיש להקל בשופי.

ומה שכתבתם ב. ב. להיעיר על שכתבתם בגליון דיו"ט פסח שהחללים שכתב מצטרפין להשיעור עפ"י המבואר בקובץ בית ועד לחכמים [קובץ א' עמוד רס"ז], כממון כתבנו כן, כי שם כתבנו דעתנו כזה דו"ל.

המערכת

- 2 -

בענין צידת פליג לתוך קעבינעט

בעזרה"ת, שלום וברכה אל מע"ל חברי המערכת בשבילי הלכה.

הנה כתבתם בגליון דפרשת ראה (ו' ס') שאם יש פליג' שומפריע לו, והפליג נכנס לתוך קעבינעט, אסור לסגור הקעבינעט כדי שהפליג לא יפריע לו. דאע"פ שאינו אסור מ"ת שמוחסר צדה, ואינו יכולים לתפסו בחד שחיה"ה מ"מ אסור דרבנן יש כשמתכוין לצידה.

ולכאורה יש להיעיר, שאם הפליג כבר ניצוד בהבית, כגון שהדלת והחלונות סתומים או שיש בו סקרני'ס, לכאורה יש להקל להכניסו למקום אחר, שקטן יותר מן הראשון אפי' במתכוין, כל וכן שעדיין מחוסר צידה הוא, דלא עבדי כלום שעד השתא היה מחוסר צידה והשתא נמי עדיין במחוסר צידה הוא, וכן בתולדות שמואל (מלאכת צידה אות ב) שרן בזה וכו' ע"ש, וכיון שהוא רק אסור דרבנן שמוחסר צידה, ואין ממונו ניצוד, ומלשע"ל לא מתעסק (מ"א ס"ק י"ב) וא"כ לכאורה יש להקל (ובאמת התולדות שמואל קאי על הרמב"ם וש"ע, שמיידי דברר שבמנו ניצוד, ומלאכת הצידה לטעם שערך להצידה זו, ומתכוין). אבל בנידן דין אפשר שיש להקל.

החותרם בברכת התורה, שיתולכו להמשיך להגדיל תורה ולהאדירה, בדבר ה' זו הלכה.

י. ד. לעווי - לומד במבצר המוללים פסק קרית יואל

תשובת המערכת: יש"כ על ההערה הנכונה, ומה שציינת מדברי התולדות שמואל, יש להוסיף שגם בקצת השלשון (בס' קב"ב בדיבה"ש ע"ג) נוספת בזה וסיים ב"ע, והויעה בעלמא אולי יש לדייק מדברי התניא בסוף הסימן (סעיף כ"ד) שכתב לגבי צידת תרנגולת שמותר לדחות מרה"א או מבית גדול, לתוך בית אחרת גדול כ"ס שעדיין מחוסר צידה, והנה בעלמא מ"ש שמותר לדחות מרה"א לבית גדול, כגון שהתניא מעתיקו מדברי הגמ"א בשם האגודה, אבל מ"ש מבית גדול לבית אחר גדול, צ"ע היכן המקור לדברים אלו הלא באגודה לא נזכר, וגם הוא מלמא דפשיטא, אע"כ דבא לומר, דהוקא בתרנגול שמותר לצודן מרה"א לבית גדול, מותר ג"כ מבית לבית, אבל ובגבי שאסור לצודן מרה"א, אסור ג"כ לצודן מבית לבית, ששני דינים אלו תלויים וכו', אמנם הוא דיוק קלוש ואפשר לדחותו.

ואת לדעת שכל דבריו הוא לפלפול, אבל כמה שנוגע למעשה שכתבתם שאסור לסגור קעבינעט אם יש שם נוב, גם מע"כ שיהא אסור לעשות כן, דהא עפ"י כשהובוב מכותבב בבית אינו ניצוד כלל וכלל, דהא יש כמה וכמה חורים וסדקים שיכול לצאת מזה"ל לדו"ה, [כגון חור שבתחת הדלת וכדומה, והלא כבמה בתיים נמצוי עכברים מאיה חור שיש בבית, וחור זה אינו נראה לבני אדם, ומ"מ לענין צידה לא מיקרי צידה כלל כיון שסו"ס יוכל הובוב לצאת מן הבית, וכמי"ש הגמ"א ס"ק ט"ו] וא"כ כשסוגר הקעבינעט הרי זה כאילו צודה אותו מרה"א, וע"כ להלכה בודאי שאסור לסגור הקעבינעט כשאובוב נמצא שם בודאי [ואף הדין בבית שאין עכברים מצויים, כי מי יודע בכיור שבביתו אין שום חור שאינו נראה לו]. (המשך בשבוע הבוע"ט)

דברות קודש מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

(המשך מעמוד הקודם)

ולכוננה זו אמרו חכמים (שהש"ר פ"ד ס"י"ב) מאי הר המוריה, הר שממנו יוצאת אורה לעולם, היינו כי ממה שהתחזק עצמו אברהם אבינו בנסיון בשעת עקדת יצחק על הר המוריה, ממנו יוצאת אורה לעולם, לכל בני ישראל לדורותם, אשר גם בזמן אם יאה נדמה לו לאדם כאילו נשמתו נמצא ביהרי חשך, מהר המוריה יוצאת אורה לנשמתו, לדעת שגם מרחוק ה' נראה לי, וכמה יהיה מרוחק מן הקדושה ידע כי ה' נראה לי, כי את הבורא ית"ש לעולם לא אבדנו.

וענין זה רמזו דורשי רשומות (שלה"ק מס' ראש השנה פרק נר מצוה) אצל ראשי תיבות (שיר השירים ג ו) אני יודדי ויודי ל"י. כי בהתקרב ובא ימי הרחמים והרצון, הזמן של פשוט המעשים, האדם רואה עצמו מלא עוונות ופשעים, ובנוסף לזה בא היצה"ר להפילו בסכך היאוש שחלילה אין לו עוד תקנה, ולזה בא הרמז על חודש אלול, אני יודדי ויודי ל"י, לדעת כי באיזה אופן שיהיה, עם כל זה יודדי לי, "דעם הייליגן באשעפער האבן מיר נישט פארלירן, דער הייליגער באשעפער איז דא", והש"ת אומר לבני ישראל פתחו לי פתח כחודו של מכת ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם (שהש"ר פ"ה ס"ב), ויש לנו להשען על אבינו שבשמים, שבכל עת ובכל זמן יקבלנו בתשובה, וכמי"ש חז"ל (יומא פ:): ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים, כי את אבינו שבשמים לא אבדנו, וימינו פשוטה לקבל שבים, כי לא ירח ממנו נדח, ובהו אנו מתחזקים כי יש לנו אבינו שבשמים.

ובדרך זה יש לפרש טעמי מצות תקיעת שופר, שכתב רב סעדיה גאון שהוא בא לעורר לתשובה, ועוד טעם להזכירנו עקדת יצחק שמסר נפשו לשמים, ויש לפרש השייכות של הני תרי טעמים, כי אע"פ שתקיעת שופר בא לעורר לתשובה, הרי יכול האדם ליפול בסכך היאוש ולחשוב בנפשו כי חלילה אין לו תקומה לנשמתו, ולזה תוקעין להזכיר עקדת יצחק, שאף אם אין האדם במדרגה גבוה ונעלה, יקח חיזוק ממעשה עקדתו, אשר אברהם אבינו אע"פ שאבד כל המדרגות עם כל זה לא העיקר, אלא אוד כגבור הצלוי בידוע דאף אם הוא מרחוק, רחוק מכל המדינות הגבוהות ונעלות, עם כל זה ה' נראה לי, ומה יתחזקו בני ישראל תמיד בכל עת ובכל זמן ובכל מקום.

ובזה יתבאר הכתוב כי יפלא ממך דבר למשפט, דבר הצריך למשפט של מעלה, היינו מצות תשובה, כי אחר חשבון הנפש האדם משכיל לדעת את מצבו הקשה, עד כמה לא יצא ידי חובתו כלפי שמיא, ומדרך היצר להביא את האדם לידי מחשבת יאוש, שידמה בדעתו שלפי מצבו ומעמדו אין לו עוד תקנה, וחלילה אינו מוגיל לו תשובה, לזה אמר וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו, הוא מקום המקדש הר המוריה, אשר ממנו יוצאת אורה לעולם שיתחזק האדם דאע"פ שאין בידו תורה ומעשים טובים, עם כל זה יש לו בורא עולם, הבורא יתברך לא אבדנו.

ולזה אמרו דורשי רשומות (פרע"ש שער ראש השנה פ"א) על הכתוב (שמות טז) והאלקים א'נה צ'יירו ו'שמתי צ'י מקום, ראשי תיבות אצל, כי ביה אלו יש לנו מבוא להתחזק מפרשת העקידה, ושמתי לך מקום, הוא מקום המקדש הר המוריה אשר ממנו נתחזק בכל עת ובכל זמן שגם מרחוק ה' נראה לי.

והדברים הללו צריכים להיות נר לרגלנו להשפיע אורה לעולם להאיר לאדם מתוך החשיכה לדעת את הדרך אשר ילך בה, ובכניסתינו בחודש אלול עלינו להרבות בתשובה ולפשפש במעשינו ולחקור אחר כל דבר גדול וקטן אשר עוינו ומרינו את פי ה', ועלינו להתחזק שהקב"ה פותח שער לדופקי בתשובה, ולא נפקד ממנו איש, ולכל אחד ואחד בפרטיות נאמר זה בחודש אלול אני יודדי ויודי לי, שהש"ת מבקש ממנו שחזור בתשובה, וכל אחד יכול לזכות לדרך תשובה.

השי"ת יעזורנו שנוכח לעשות תשובה בשלימות, ונוכח לתקן את אשר פגמנו, כי תשובה מועלת לכל, יעזור השי"ת שנוכח להצדיא מכה אל הפועל, למלאות החודש אלול בתשובה בשלימות, וליקל בכל יום מחיל אל חיל וממדרגה למדרגה, ולעשות הכנה רבה לימים הקדושים הבאים לקראתינו שלום, ונוכח להרבות בתפלה ותחנונים ויתקבלו ברחמים וברצון לפני הקב"ה, ונוכח כולנו לכתיבה וחתימה טובה שנת אורה "א לעכטיג יאר, אויפצולייכטן אידישע הערצער" שנוכח לתשובה בשלימות, ונוכח להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עליו בב"א.